

Наредба № 15 от 28 юли 2014 г. за утвърждаване на медицински стандарт „Ревматология“

**НАРЕДБА № 15 от 28 юли 2014 г.
за утвърждаване на медицински стандарт „Ревматология“**

Член единствен. С наредбата се утвърждава медицинският стандарт „Ревматология“ съгласно приложението.

Заключителни разпоредби

- § 1. Наредбата се издава на основание чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения и отменя Наредба № 29 от 2010 г. за утвърждаване на медицински стандарт „Ревматология“ (обн., ДВ, бр. 58 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 92 от 2010 г.).
- § 2. Указания по прилагането на наредбата се дават от министъра на здравеопазването.
- § 3. Стандартните и специфичните изисквания за оборудване и апаратура, определени в приложението към член единствен, ако не могат да бъдат осигурени за всяка структура, следва да бъдат осигурени в лечебното заведение в брой и по специфика, достатъчни за обезпечаване изпълнението на изискванията за компетентност и обем дейност на всяка от структурите от съответните нива на компетентност.
- § 4. (1) Когато лечебните заведения за болнична помощ не разполагат със структура по клинична лаборатория, те следва да осигурят осъществяването на дейност по клинична лаборатория от съответното ниво, определено с този стандарт, по договор със самостоятелна медико-диагностична лаборатория или с клинична лаборатория – структура на друго лечебно заведение.
- (2) В случаите по ал. 1 лабораторията, с която е сключен договорът, следва да бъде разположена на територията на болницата. С договора задължително се обезпечават 24-часово осъществяване на дейностите по клинична лаборатория за нуждите на структурата по ревматология.
- (3) В случаите по ал. 1, ако лабораторията е самостоятелна медико-диагностична лаборатория или структура на лечебно заведение за извънболнична помощ, тя следва да отговаря на изискванията за съответното ниво болнична структура по клинична лаборатория съгласно медицинския стандарт „Клинична лаборатория“.

Министър: **Таня Андреева**
Приложение към член единствен

МЕДИЦИНСКИ СТАНДАРТ „РЕВМАТОЛОГИЯ“

Глава първа

ОСНОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА КЛИНИЧНАТА МЕДИЦИНСКА СПЕЦИАЛНОСТ „РЕВМАТОЛОГИЯ“

Раздел I

Дефиниция, основни цели и задачи на клиничната медицинска специалност „Ревматология“

- Ревматологията е специалност с интернистична насоченост и интердисциплинарен обхват. Ревматологията обхваща разпознаване, диагностициране, консервативно лечение, както и рехабилитация и профилактика на заболяванията на опорно-двигателния апарат и съединителната тъкан. Отличителна черта на специалността е наличието на припокриващи се области със значителен брой други интернистични, хирургични и терапевтични специалности, отразени по-долу.
- Основни задачи на медицинската специалност „Ревматология“ са профилактиката, диагностиката, лечението и рехабилитацията на пациенти със следните ревматични болести: възпалителни и дегенеративни ставни заболявания, заболявания на съединителната тъкан, болести на костите, болести на меките тъкани, болести, причинени от кристали, и наследствени болести на опорно-двигателния апарат.
- Ревматичните болести включват следните основни групи заболявания:
 - Възпалителни ставни заболявания:
 - 1.1. Автоимунни: ревматоиден артрит, синдром на Фелти, синдром на Шил, ювенилен хроничен артрит, болест на Бехтерев, псориаитичен артрит, артрити при хронични ентероколити (улцерозен колит, болест на Крон) и др.
 - 1.2. Свързани с инфекция реактивни артрити: инфекциозни артрити (бактериални, вирусни, гъбични, паразитни), реактивни артрити (ревматизмус верус, синдром на Райтер – след ентероколитна или уро-генитална инфекция, след преболедуване от други инфекции и др.).
 - 1.3. Свързани с директна инфекция в ставите – инфекциозни артрити.
 2. Системни заболявания на съединителната тъкан – системен лупус еритоматозус, системна склеродермия, полимиозит/дерматомиозит, системни васкулити, синдром на Сьогрен, припокриващи синдроми.
 3. Болести, причинени от кристали – подагра, хондрокалциноза (апатитна и оксалатна болест) и др.
 - 3.4. Дегенеративни ставни заболявания – първична и вторична остеоартроза.
 - 3.5. Болести на извънставните меки тъкани – ентезопатии, тендинити, теносиновити, бурсити, периартрити, фасциити, апоневрозити, полимиалгия ревматика, фибромиалгичен синдром, паникулити, релапсиращ полихондрит, периодична болест и др.
 - 3.6. Болести на костите – остеопороза (първична и вторична), остеомаляция, алгодистрофия, асептични остеоити (болест на Пейджет), остеоонекрози и др.
 - 3.7. При злокачествени тумори и свързани с тях ставни оплаквания – паранеопластични синдроми.
 - 3.8. Ставни прояви в хода на неревматични болести – сепсис, туберкулоза, ендокринни и други болести.
 - 3.9. Други ревматични болести – хипермобилен синдром, болести, свързани с недостатъчност на съединителната тъкан, болест на Марфан, болест на Елер-Данлос, остеогенезис имперфекта и др.
- Основни цели на специализацията по ревматология са придобиване на необходимите теоретични знания и практически умения за осъществяване на качествена медицинска дейност за постигане на очаквания терапевтичен ефект.

Раздел II

Дефиниране на ключовите елементи на лечебно-диагностичните и профилактичните процеси в областта на ревматологията

- Осъществявани дейности:
 - 1.1. Снемане на анамнеза и провеждане на обстоен физикален преглед на пациента.
 - 1.2. Поставяне на първична диагноза, определяне на диференциално-диагностичен план и необходимост от прилагането на допълнителни диагностични

методи.

- 1.3. Провеждане на лечение на пациенти с ревматологични заболявания и определяне на необходимостта от рехабилитационни мероприятия.
- 1.4. Диагностициране, лечение, рехабилитация и профилактика на пациенти с ревматични болести в лечебни заведения за извънболнична и болнична помощ може да осъществява само лекар с придобита специалност „Ревматология“.
- 1.5. При системни прояви и съмнение за комбиниране, съчетаване или припокриване на симптомите с тези на друга болест лекуващият ревматолог трябва да осъществи консултации със съответните специалисти. Преценява се дали лечението да продължи под контрола на ревматолог, или на лекар с друга специалност и да насочи пациента към съответното лечебно заведение за извънболнична или болнична медицинска помощ.
- 1.6. Лечебно-диагностичните и профилактичните дейности в специалността „Ревматология“ се осъществяват при спазване на въведените с настоящия стандарт задължителни изисквания за лечебните заведения за извънболнична медицинска помощ и за структурите по ревматология на лечебните заведения за болнична помощ.
2. Структури:

Болните с ревматични болести подлежат на лечение във:

- 2.1. Лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ – амбулатории за специализирана медицинска помощ (индивидуални и групови практики по ревматология; медицински центрове и диагностично-консултативни центрове, в които има лекар с придобита специалност по ревматология).
- 2.2. Лечебни заведения за болнична помощ – със специализирани отделения/клиники по ревматология.
3. Основни правила за взаимодействие между структурите по т. 2 при провеждане на лечението:
- 3.1. Когато при лечението на ревматично болните в извънболничната медицинска помощ не може да се постигне очакваният терапевтичен ефект, пациентите се насочват за хоспитализация.
- 3.2. Общопрактикуващи лекари (ОПЛ) и лекари с придобити други специалности насочват пациенти за консултация, амбулаторно лечение и преценка на необходимостта от болнично лечение към лекари с придобита специалност по ревматология от цялата страна.
- 3.3. Пациентите могат да постъпят за хоспитализация в специализирана структура по ревматология на болница само след консултация и преценка от лекар с придобита специалност по ревматология, работещ в същата структура.
- 3.4. Пациенти с ревматологични заболявания се насочват за хоспитализация в специализираните структури по ревматология след определен обем изследвания, включващ клинично-лабораторни изследвания, имунологични изследвания, образна диагностика (рентгеново изследване, компютър-томографско изследване и ядрено-магнитен резонанс при необходимост).
- 3.5. След изписването на пациента от структурата по ревматология към съответното лечебно заведение проследяването се осъществява от лекар с придобита специалност по ревматология от лечебни заведения за извънболнична помощ и ОПЛ.

Раздел III

Изисквания за професионална компетентност за практикуване на специалността „Ревматология“ в лечебни заведения за извънболнична и болнична медицинска помощ

1. За практикуване на специалността „Ревматология“ е задължително лекарите, работещи в лечебните заведения за извънболнична помощ, да имат придобита специалност по ревматология.
2. В клиника/отделение по ревматология на лечебно заведение за болнична помощ:
 - 2.1. Началникът на клиниката/отделението задължително трябва да има придобита специалност по ревматология.
 - 2.2. Началникът на клиниката трябва да бъде хабилитирано лице.
 - 2.3. Препоръчително е повече от половината работещи лекари в структурата да са с придобита специалност по ревматология.
 - 2.4. За осъществяване на някои медицински дейности, определени от този стандарт като високоспециализирани, е необходимо допълнително обучение и наличие на съответния сертификат/удостоверение или друг документ за придобита допълнителна квалификация при спазване на изискванията на Наредба № 34 от 2006 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването (ДВ, бр. 7 от 2007 г.).
 - 2.5. Дейности в областта на ревматологията могат да осъществяват и лекари с придобита медицинска специалност, различна от ревматологията, лекари без специалност и специалисти по ревматология, но само под надзора и ръководството на специалист по ревматология.
3. Поддържането на квалификацията на специалистите по ревматология се гарантира с участие в системата за продължаващо обучение.

Раздел IV

Гранични области на клиничната медицинска специалност „Ревматология“

1. Като интердисциплинарна медицинска специалност ревматологията има гранични и припокриващи се територии с всички медицински специалности с терапевтична насоченост (вътрешни болести, кардиология, пневмология, гастроентерология, нефрология, ендокринология и болести на обмяната, клинична хематология) и значителен брой други медицински специалности – ортопедия и травматология, клинична имунология, неврология, кожни и венерически болести, очни болести, лицево-челюстна хирургия, медицинска генетика и др.
2. В най-голяма степен ревматологията има общи гранични и интердисциплинарни аспекти със следните медицински специалности:
 - 2.1. Ортопедия и травматология – при диагностицирането и лечението на дегенеративните и мекотъканните ставни заболявания и насочване за оперативно лечение.
 - 2.2. Физикална и рехабилитационна медицина – през периода на активното лечение и долекуване на ревматично болните пациенти.
 - 2.3. Клинична имунология – при диагностициране на системните и възпалителните ставни заболявания.
 - 2.4. Неврология – при диагностициране и лечение на болестите на гръбнака, болките в гърба и централно-мозъчни и периферни неврологични прояви на системните заболявания.
 - 2.5. Ендокринология и болести на обмяната – при диагностициране и лечение на остеопорозата.
3. При наличието на клинични прояви, характерни за медицинските специалности по т. 2, в някои случаи се налага пациентите да се консултират със съответните специалисти по преценка на лекуващия ревматолог.
4. Независимо от системните прояви лекуващият ревматолог е основният организатор, реализатор и носител на отговорността на всички етапи на лечебно-диагностичния процес.
5. След преценка на лекуващия ревматолог и консултиращия специалист, че водеща е друга, а не ревматичната болест, болният трябва да бъде насочен към съответно лечебно заведение от извънболнична помощ или към съответна клиника или отделение на болнично заведение и лечението да продължи под контрола на съответните специалисти в извънболничната или болничната медицинска помощ по тяхна преценка.

Глава втора

НИВА НА КОМПЕТЕНТНОСТ И ОБЕМ НА ДЕЙНОСТТА, ОСЪЩЕСТВЯВАНА В СТРУКТУРИ ПО РЕВМАТОЛОГИЯ

Раздел I

Изисквания за осъществяване на специалността „Ревматология“ в извънболнични условия – ревматологична амбулатория

1. Ревматологичният кабинет в амбулаторията е най-малката структура, осъществяваща дейност в областта на медицинската специалност.
2. Изисквания за ревматологичен кабинет. Състои се от:
 - 2.1. Лекарски кабинет:
 - 2.1.1. Дейности, извършвани от лекаря в лекарския кабинет – лекарят с придобита специалност по ревматология сменя анамнеза, физикален статус, извършва преглед, попълва медицински документи, назначава изследвания, определя лечение, извършва вътреставни и периставни терапевтични и диагностични манипулации и обучение на болния.
 - 2.1.2. Санитарно-хигиенни изисквания – лекарският кабинет трябва да има мивка с течаща вода, лекарско бюро, столове, шкаф за документи, медицинска кушетка, масичка за извършване на манипулации, закачалка.
 - 2.1.3. Оборудване с апаратура, медицински изделия и лекарствени продукти в лекарския кабинет:
 - 2.1.3.1. Спешен шкаф с лекарствени продукти, спринцовки и игли; инфузионни разтвори, дезинфекциращ разтвор за почистване на кожата, ръстомер, кантар, мек шивашки метър, ъгломер, неврологично чукче, есмарх, бинтове, памук, бърбевидно легенче, шпатули.
 - 2.1.3.2. Светлинен микроскоп с предметни стъкла.
 - 2.1.3.3. Апарат за електрокардиограми (ЕКГ).
 - 2.1.3.4. Набор за овладяване на животозастрашаващи състояния.
 - 2.1.3.5. Компютър с принтер.
 - 2.1.4. Медицински документи – амбулаторен журнал, рецепти, направления за назначаване на лабораторни и рентгенови изследвания.
 - 2.2. Чакалня.
 - 2.3. Санитарен възел.

Раздел II

Изисквания за осъществяване на специалността „Ревматология“ в структури от I ниво на компетентност в болнични лечебни заведения

От I ниво на компетентност по ревматология могат да бъдат клиники/отделения по ревматология в болници за долекуване и продължително лечение/долекуване, продължително лечение и рехабилитация, които отговарят на изискванията на този раздел.

1. Изисквания:
 - 1.1. Клиниката/отделението се разкрива като самостоятелна структура в болници за долекуване и продължително лечение/долекуване, продължително лечение и рехабилитация.
 - 1.2. Отделение по ревматология може да се разкрие към клиника по вътрешни болести и то трябва да е най-малко с 4 легла. Дейности по ревматология могат да бъдат осъществявани в клиника/отделение по вътрешни болести и без да се разкрива обособена структура по ревматология, като поне 4 легла от клиниката/отделението по вътрешни болести са определени за ревматологичната дейност.
 - 1.3. В случаите по т. 1.1 и 1.2 болницата за долекуване и продължително лечение/долекуване, продължително лечение и рехабилитация трябва да притежава на територията си собствени отделение по образна диагностика и отделение по физикална и рехабилитационна медицина, а също и да осигури достъп до медико-диагностична лаборатория – в структурата на болницата или по договор.
2. Структурата по ревматология се състои от:
 - 2.1. Диагностично-консултативен кабинет.
 - 2.2. Болнични стаи.
 - 2.3. Манипулационна.
 - 2.4. Лекарски кабинети.
 - 2.5. Кабинет на дежурния лекар.
 - 2.6. Сестринска стая.
 - 2.7. Столова.
 - 2.8. Кухненски бокс.
 - 2.9. Складови помещения.
 - 2.10. Санитарни възли (вкл. баня) за пациенти и служители.
3. Оборудване:
 - 3.1. манипулационна – работни плотове, шкафове, кушетка, столове, спешен шкаф, хладилник, набор за овладяване на животозастрашаващи състояния;
 - 3.2. кислородни бутилки.

Раздел III

Изисквания за осъществяване на специалността „Ревматология“ в структури от II ниво на компетентност в болнични лечебни заведения

От II ниво на компетентност по ревматология могат да бъдат клиники/отделения по ревматология в болници за активно лечение, които отговарят на изискванията на този раздел.

1. Изисквания:
 - 1.1. Клиниката/отделението се разкрива като самостоятелна структура в болници за активно лечение.
 - 1.2. Отделение по ревматология може да се разкрие към клиника по вътрешни болести или кардиология и то трябва да е най-малко с 4 легла. Дейности по ревматология могат да бъдат осъществявани в клиника/отделение по вътрешни болести или кардиология и без да се разкрива обособена структура по ревматология, като поне 4 легла от клиниката/отделението по вътрешни болести или кардиология са определени за ревматологичната дейност.
 - 1.3. Болницата за активно лечение, в която е разкрита структура по ревматология, трябва да притежава на територията си собствени: отделение по образна диагностика и отделение по физикална и рехабилитационна медицина, а също и да осигури достъп до медико-диагностична лаборатория – в структурата на болницата или по договор.

- 1.4. В отделението по образна диагностика по т. 1.3 трябва да има рентгенов апарат и компютърен томограф.
2. Структурата по ревматология трябва да отговаря на всички изисквания за структурите от I ниво на компетентност, както и да разполага със:
 - 2.1. Апарат за ЕКГ.
 - 2.2. Ехографски кабинет с апарат, подходящ за изследване на стави.
3. В структурата по ревматология може да се осъществява и дейност по интензивни грижи, като за нуждите на същата се:
 - 3.1. обособяват най-малко 4 легла;
 - 3.2. осигуряват монитори за проследяване на основните жизнени показатели, аспиратор, апаратура за кардиоваскуларна ресусцитация, перфузори или инфузионни помпи;
 - 3.3. кислородна инсталация с изводи за кислород над болничните легла.

Раздел IV

Изисквания за осъществяване на специалността „Ревматология“ в структури от III ниво на компетентност в болнични лечебни заведения

От III ниво на компетентност по ревматология могат да бъдат клиники/отделения по ревматология в болници за активно лечение, които отговарят на изискванията на този раздел.

1. Изисквания:
 - 1.1. Клиниката/отделението се разкрива като самостоятелна структура в болници за активно лечение.
 - 1.2. Болницата за активно лечение, в която е разкрита структура по ревматология, трябва да притежава на територията си собствени: клиника/отделение по образна диагностика; лаборатория по клинична имунология; отделение по физикална и рехабилитационна медицина, а също и да осигури достъп до медико-диагностична лаборатория – в структурата на болницата или по договор.
 - 1.3. В клиниката/отделението по образна диагностика по т. 1.2 трябва да има рентгенов апарат, компютърен томограф. Предимство е наличието на ядрено-магнитен резонанс.
 - 1.4. В медико-диагностичната лаборатория по т. 1.2 трябва да има възможност за изследване на ставна течност – кристали, брой клетки, диференциално броене и др.
2. Структурата по ревматология трябва да отговаря на всички изисквания за структурите от II ниво на компетентност, както и да разполага със:
 - 2.1. манипулационна за вътреставни и периставни манипулации;
 - 2.2. манипулационна за извършване на ставна биопсия, кожно-мускулна биопсия, лаваж на става и др.
3. В структурата по ревматология може да се извършва обучение на студенти и специалисти.

Раздел V

Общи изисквания за работещите в структура по ревматология

1. Ревматологичен кабинет в амбулатория за извънболнична медицинска помощ:
 - 1.1. Лекар с придобита специалност по ревматология. Носи отговорност за медицинските дейности, които осъществява по отношение на пациента, от момента на първия преглед. Определя изследванията, поставя диагнозата и провежда лечението до момента, в който пациентът бъде насочен за наблюдение към общопрактикуващия лекар или за хоспитализация в болница за активно лечение или за долекуване, продължително лечение или рехабилитация.
 - 1.2. Медицински специалист с професионална квалификация „медицинска сестра“:
 - 1.2.1. Препоръчително е да е проведена допълнителна квалификация в клиника/отделение по ревматология и да е получен сертификат от медицински университет.
 - 1.2.2. Назначава се по преценка на ревматолога.
 - 1.2.3. Работи под контрола и ръководството на лекаря.
2. Болнична структура с I ниво на компетентност:
 - 2.1. Началник на структурата – лекар с придобита специалност по ревматология.
 - 2.2. Препоръчително е лекарите, които работят в структурата, да имат придобита специалност. Оптимален брой на работещите лекари е 2.
 - 2.3. Специалисти по здравни грижи.
 - 2.4. Препоръчително е медицинските специалисти по здравни грижи да имат професионален опит и допълнително обучение в клиника/отделение по ревматология.
 - 2.5. Оптимален брой на работещите медицински специалисти е 6.
3. Болнична структура с II и III ниво на компетентност.
 - 3.1. Висш медицински персонал – образователно-квалификационна степен „магистър“ по медицина.
 - 3.1.1. Началник на структурата:
 - 3.1.1.1. Началникът на клиниката има придобита специалност по ревматология и е хабилитирано лице.
 - 3.1.1.2. Началникът на отделението е с придобита специалност по ревматология.
 - 3.1.2. Лекар с придобита специалност по ревматология.
 - 3.1.3. Лекар без придобита друга медицинска специалност.
 - 3.1.4. Лекар, зачислен за придобиване на специалност по ревматология.
 - 3.1.5. Лекарите по т. 3.1.3 и 3.1.4 работят под ръководството и отговорността на началника на клиниката/отделението и с помощта на лекар с придобита специалност по ревматология.
 - 3.1.6. Препоръчително е над 50 % от всички работещи в отделението лекари да бъдат с придобита специалност по ревматология.
 - 3.1.7. Препоръчително е над 75 % от всички работещи в клиниката лекари да бъдат с придобита специалност по ревматология.
 - 3.1.8. За извършване на определени специализирани дейности лекарите трябва да притежават необходимия документ (сертификат, удостоверение и др.) за проведено допълнително обучение.
 - 3.1.9. Числеността на лекарския състав трябва да гарантира нормално 24-часово функциониране на клиниката/отделението с II и III ниво на компетентност в лечебните заведения за активно лечение. В отделение (с най-малко 10 легла) трябва да работят най-малко 5 лекари. В клиниката на всеки 10 легла работи по още 1 лекар.
- 3.2. Медицински специалисти по здравни грижи:

- 3.2.1. Старша медицинска сестра – 1 за клиника/отделение с образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ по специалността „Управление на здравните грижи“.
- 3.2.2. Сестрински състав – оптимално е съотношението сестри:лекари – 2:1.
- 3.2.3. Препоръчително е наличието на професионален опит и/или допълнително обучение на специалистите по здравни грижи в клиника/отделение по ревматология, удостоверен с документ.
- 3.2.4. Други длъжности:
 - 3.2.4.1. препоръчително е наличието на медицински секретар със специалност от направление „Здравни грижи“ и компютърна грамотност;
 - 3.2.4.2. санитарни – минимум 4 на брой;
 - 3.2.4.3. друг помощен немедицински персонал в зависимост от организацията на работа.

Раздел VI

Организация на работата в структура по ревматология

1. В ревматологичен кабинет на амбулатория се извършват следните дейности:
 - 1.1. Снемане на анамнеза и обстоен физикален статус на опорно-двигателния апарат, стандартен вътрешен статус, неврологичен статус.
 - 1.2. Назначаване и интерпретация на лабораторни изследвания в обем за извънболнична медицинска помощ според съответните медицински стандарти – кръвна картина и биохимия, урина, имунология, микробиология и вирусология, анализ на данни от изследването на синовиалния пунктат и биопсии, анализ на данни от калциево-фосфорната обмяна, анализ на различните параметри на имунния отговор.
 - 1.3. Анализ на инструментални изследвания – от конвенционална рентгенография, компютърна томография, ядрено-магнитен резонанс, ставна ехография.
 - 1.4. Анализ на резултатите от измервания на костната плътност с апарат за двойноенергийна рентгенова абсорбциометрия.
 - 1.5. Извършване на основни ставни и периставни манипулации, блокади.
 - 1.6. Извършване при възможност на долориметрия, ставна ехография.
 - 1.7. Изграждане на диференциално-диагностичен план и диагноза.
 - 1.8. Изграждане на индивидуален лечебен план за отделния пациент.
 - 1.9. Периодичен контрол на състоянието на пациента и корекции на лечението при нужда.
 - 1.10. Оказване на спешна медицинска помощ при необходимост.
 - 1.11. Създаване на база данни и регистри съобразно нуждите на практиката и съответното ревматологично дружество.
 - 1.12. Извършване на експертна дейност при освидетелстване на пациенти с ревматологични проблеми и оценка на неработоспособността.
2. В структура с I ниво на компетентност се извършват следните дейности:
 - 2.1. Назначават се допълнителни диагностични изследвания, резултатите от които се интерпретират и сравняват с предходните.
 - 2.2. Определя се лечебен план във връзка със състоянието на пациента и процесите на долекуване.
 - 2.3. Отчита се ефектът от провеждащото се лекуване.
3. В структура с II ниво на компетентност се извършват следните дейности:
 - 3.1. Лекуват се болни със следните болести: възпалителни ставни заболявания (ревматоиден артрит, болест на Бехтерев, псориатичен артрит, ревматизъм и болест на Райтер, както и други реактивни артрити), системни заболявания на съединителната тъкан (системен лупус еритематодес, системна склеродермия, васкулити, полимиозит/дерматомиозит, припокриващи и автоинфламаторни синдроми), дегенеративни ставни заболявания (гонартроза, коксартроза, спондилартроза и др.), мекотъкнен ревматизъм (бурсити, тендинити, фибромиалгия, полимиалгия ревматика), болести на костите (остеопороза, болест на Пейджет, алгодистрофия, асептични некрози), болести, причинени от кристали (подагра, пирофосфатна и апатитна болест), хипермобилен синдром и наследствени ревматични болести.
 - 3.2. Извършва се лечебно-диагностична дейност, съобразена с актуалните постижения, препоръки и консенсуси на ревматологичната наука, EULAR и Българското дружество по ревматология.
 - 3.2.1. Снемане на ревматологична анамнеза и статус.
 - 3.2.2. Назначаване на необходимите лабораторни, имунологични и инструментални изследвания.
 - 3.2.3. Поставяне на диагноза и определяне на лечебен план.
 - 3.2.4. Информиране на пациента и близките му за предстоящите процедури и вземане на необходимото писмено съгласие за изследване и лечение.
4. В структура с III ниво на компетентност се извършват следните дейности:
 - 4.1. Лекарят при наличие на нужната квалификация може да извършва:
 - 4.1.1. Ехографско изследване на опорно-двигателния апарат при лежащи и амбулаторни пациенти.
 - 4.1.2. Остеоденситометрия, да разчита денситометрии, да консултира и провежда лечението на болните с остеопороза.
 - 4.1.3. Ставни пункции с диагностична и лечебна цел, а също така и приложения върху периставните тъкани, локални инфилтрации и блокади.
 - 4.1.4. Паравертебрални и перидурални блокади, както и регионерен блок с дилцем.
 - 4.1.5. Контрастиране на ставите и извършване на химическа и изотопна синовиортеза.
 - 4.1.6. Лаваж на стави, синовиална и мускулна биопсия, а също и костна биопсия.
 - 4.2. За дейностите по т. 4.1.1 до т. 4.1.6 лекарят с придобита специалност по ревматология придобива необходимия сертификат, издаден от медицински университет след проведено обучение в клиника по ревматология.
 - 4.3. Лекарят ревматолог извършва експертна дейност при някои пациенти при необходимост.
 - 4.4. Лекарят ревматолог носи отговорност за медицинските дейности, които извършва по отношение на пациента от постъпването до изписването му. В деня на изписването на пациента се предоставя епикриза.
 - 4.5. В структурата се осъществява и обучение на болни с различни ревматологични заболявания.
 - 4.6. В структурата по ревматология се контролират дейностите по:
 - 4.6.1. Непрекъснато обучение на служителите на клиниката/отделението.
 - 4.6.2. Контрол по изправността на апаратурата.
 - 4.6.3. Ефективно и безопасно провеждане на диагностичните манипулации.
 - 4.6.4. Проследяване състоянието на болните и изготвяне на регистри с база данни по съответните проблеми.
 - 4.6.5. Отчитане и анализ на извършената от служителите дейност.

- 4.6.6. Снабдяване на структурата с необходимите медицински изделия и лекарствени продукти за лечение на ревматичните заболявания.
- 4.6.7. Предприемане на мерки за предотвратяване на трансмисивни инфекции.
- 4.7. В клиниката/отделението се координират дейностите по:
 - 4.7.1. Оборудване с необходимата за дейността апаратура.
 - 4.7.2. Краткосрочно и дългосрочно планиране на дейностите на структурата.
 - 4.7.3. Взаимодействието на клиниката/отделението с другите структури на лечебното заведение и с други структури от други лечебни заведения.
 - 4.7.4. Разработване на научни теми по проблемите на ревматологичната патология, теория и практика.
- 5. Специфични дейности в структура с III ниво на компетентност.
 - 5.1. Лекарят при наличие на нужната квалификация може да извършва:
 - 5.1.1. Ставна ехография.
 - 5.1.2. Остеоденситометрия и анализ на резултатите.
 - 5.1.3. Ставна пункция и изследване на синовиална течност.
 - 5.1.4. Ставна пункция и прилагане на необходимия за лечението лекарствен продукт.
 - 5.1.5. Инфилтрации на околоставните структури и блокади с лечебна цел.
 - 5.1.6. Паравертебрални и перидурални апликации при дискова патология и други болести на гръбнака.
 - 5.1.7. Синовиална биопсия, костна биопсия, кожно-мускулна биопсия.
 - 5.1.8. Лаваж на стави.
 - 5.1.9. Артрография с последващо приложение на лекарствен продукт или друго лечебно средство, включително изотопни препарати.
 - 5.1.10. Регионерен блок.
 - 5.1.11. Вътреставно лечение с хиалуронати и друга вискосуплементация.
 - 5.1.12. Долориметрия и провеждане на когнитивни тестове.
 - 5.1.13. Провежда пулсни терапии с кортикостероиди, имunosупресори, поликлонални имуноглобулини, биологични средства, клетъчни продукти.
 - 5.1.14. Провежда инфузии с венозни бифосфонати при лечение на остеопороза.
 - 5.2. Екипът на структурата участва активно в психологическата подготовка на пациентите при провежданите процедури.
 - 5.3. В структурата се осъществява и:
 - 5.3.1. Лечение на болни с ревматологични заболявания, насочени от отделенията по ревматология или специалисти ревматолози, представляващи труден диагностичен или лечебен проблем.
 - 5.3.2. Подбор и насочване на пациенти за оперативно лечение на ревматичните болести.
 - 5.3.3. Преценка и подбор на пациенти за синовиортези (изотопна или химическа).
 - 5.3.4. Преценка и подбор на пациенти за лечение с пулсни терапии, венозни бифосфонати, биологични средства.
 - 5.3.5. Подбор на пациенти за биопсични изследвания.
 - 5.3.6. Подбор на пациенти за контрастиране на стави и вътреставно лечение с различни лекарствени продукти.
 - 5.4. Лекарите, работещи в структурата по ревматология:
 - 5.4.1. Осъществяват консултации в други клиники и отделения на лечебни заведения.
 - 5.4.2. Осъществяват консултативна помощ по проблемите на ревматологичните заболявания.
 - 5.4.3. Обучават работещи в други лечебни заведения по проблемите на ревматологията.
 - 5.5. В структурата може да се извършват още:
 - 5.5.1. Учебно-преподавателска работа на студенти, специализанти, докторанти, продължаващо медицинско обучение на лекари, медицински специалисти по здравни грижи, фармацевти и лекари по дентална медицина.
 - 5.5.2. Научноизследователска дейност в областта на ревматологията, включително нови диагностични и терапевтични методи и др.
 - 5.6. Лекар с придобита специалност по ревматология в екип с медицинска сестра осъществява лечебно-диагностичния процес в структурата по ревматология, а именно:
 - 5.6.1. Основни функции:
 - 5.6.1.1. Подбира и насочва към структурата пациентите, които се нуждаят от прецизиране на диагнозата, по-сложни манипулации и изследвания, от преценка на терапевтичното поведение.
 - 5.6.1.2. При наличие на съответна квалификация извършва консултации на пациенти от други отделения/клиники на лечебното заведение и от други лечебни заведения от цялата страна.
 - 5.6.1.3. При налична квалификация извършва ехографии на опорно-двигателния апарат, остеоденситометрии, вътреставни и периставни манипулации, взема биопсии от синовия, мускул, кожа, кост, провежда пулсни терапии, лечения с венозни бифосфонати, биологични средства, провежда ставен лаваж, перидурални блокади и регионерен блок и др.
 - 5.6.1.4. Дава съвети на пациентите за правилно лечение.
 - 5.6.1.5. Следи за навременно включване на някои болни в съответни регистри, облекчаващи тяхното наблюдение и лечение.
 - 5.6.1.6. Носи отговорност за медицинските дейности, които осъществява по отношение на пациента от постъпването му до изписването му от лечебното заведение.
 - 5.6.2. Допълнителни функции:
 - 5.6.2.1. Извършва всички високоспециализирани дейности, за които има придобит сертификат.
 - 5.6.2.2. Провежда обучението на специализиращи от други ревматологични отделения от страната.
 - 5.6.2.3. Ревматолозите (лекари и асистенти), работещи в клиника/отделение, могат да извършват научно-приложна дейност, в това число да разработват научни теми, както и да участват в клинични проучвания.
 - 5.6.3. Лекарят, работещ в клиника/отделение, носи отговорност за имуществото на структурата, правилното разходване на материали, медицински изделия, лекарствени продукти и за наличната апаратура съобразно правилата в лечебното заведение.
 - 5.7. Медицинският специалист по здравни грижи има следните функции и задължения:
 - 5.7.1. Основни функции и задължения:
 - 5.7.1.1. Активно участва в лечението на пациентите, като провежда назначените изследвания и лечебни манипулации.

- 5.7.1.2. Активно участва в обучението на пациентите и промяната на начина им на живот съобразно нуждите на съответното заболяване.
- 5.7.1.3. Следи състоянието на пациентите.
- 5.7.1.4. Сигнализира и участва в овладяване на спешно състояние, когато такова възникне в структурата.
- 5.7.1.5. Подготвя пациента и асистира при провеждането на някои специфични манипулации.
- 5.7.2. Специфични функции и задължения:
 - 5.7.2.1. Поставя всички видове инжекции и инфузии, провеждани в структурата.
 - 5.7.2.2. Асистира на лекарите при провеждането на ставни пункции, биопсии, ехографии и други специализирани процедури.
 - 5.7.2.3. Носи отговорност за имуществото, правилното изразходване на лекарствените продукти и медицинските изделия, ползвани при лечението на болните, съобразно правилата в лечебното заведение.
- 5.8. Старшата медицинска сестра има следните функции и задължения:
 - 5.8.1. Основни функции и задължения:
 - 5.8.1.1. Организира, ръководи и контролира трудовия процес на медицинските специалисти по здравни грижи и санитарите в клиниката/отделението.
 - 5.8.1.2. Разработва програма за повишаване на квалификацията на кадрите, за които отговаря.
 - 5.8.1.3. Подпомага началника на структурата при разработване на бизнесплана на структурата.
 - 5.8.1.4. Изписва, получава и контролира използването на всички лекарствени продукти и медицински изделия, необходими за дейността на клиниката/отделението.
 - 5.8.1.5. Изготвя периодични справки за изразходваните лекарствени продукти и медицински изделия и контролира разхода на скъпоструващите медикаменти.
 - 5.8.1.6. Изработва графика за работата на медицинските специалисти и санитарите и отговаря за неговото изпълнение.
 - 5.8.1.7. Отговаря за санитарно-хигиенното състояние на клиниката/отделението.
 - 5.8.2. Допълнителни и специфични функции и задължения:
 - 5.8.2.1. Осъществява взаимодействието между различните функционални звена на клиниката/отделението.
 - 5.8.2.2. Води архивната документация на болните и отговаря за осигуряване на условията за работа на студенти и специализанти.
- 5.9. Клиниката/отделението по ревматология функционира в тясно сътрудничество със:
 - 5.9.1. болнична структура по образна диагностика и по изотопна диагностика;
 - 5.9.2. имунологична лаборатория;
 - 5.9.3. микробиологична лаборатория – в структурата на болницата, в която е разкрита ревматологичната клиника/отделение или по договор;
 - 5.9.4. болнична структура по физикална и рехабилитационна медицина;
 - 5.9.5. болнична структура по ортопедия и травматология;
 - 5.9.6. болнична структура по кардиология;
 - 5.9.7. болнична структура по неврология.

Глава трета

КРИТЕРИИ ЗА КАЧЕСТВО НА ИЗВЪРШВАНАТА ДЕЙНОСТ

1. В структурите по ревматология се събират, обработват и анализират следните данни:
 - 1.1. Показатели за извършена дейност – брой преминали пациенти, продължителност на лечението, използваемост и оборот на леглата, изход от лечението, смъртност и др.
 - 1.2. Възникване на усложнения в резултат от диагностичните и лечебните дейности.
 - 1.3. Брой рехоспитализации на пациентите, лекувани в клиниката/отделението по ревматология, и причините за това.
 - 1.4. Информация по различни нозологични единици и видове лечение.
2. В структурите се изработват консенсуси за работа.
3. В структурите се проучва мнението на пациентите чрез провеждане на анкети, разглеждане и отчитане на получени жалби, сигнали, предложения и др.

Глава четвърта

СПЕЦИФИЧНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ПАЦИЕНТИТЕ В СТРУКТУРИТЕ ПО РЕВМАТОЛОГИЯ

1. Пациентът с ревматологично заболяване има право да бъде запознат с характера и същността на болестта си, диагностичните методи, лечебните средства, прогнозата, евентуалните усложнения и съществуващите алтернативи
 - 1.1. Пациентът подписва информирано съгласие, че е запознат и е съгласен да се проведе предстоящото диагностично изясняване и лечение след информация от лекар и медицинска сестра относно:
 - 1.1.1. Предстоящи лабораторни тестове и инструментални изследвания, необходимостта и ползата от тяхното приложение, възможните рискове от усложнения и принос за поставяне на диагнозата и определяне на последващото лечение
 - 1.1.2. Същността на болестта, възможните рискове от обостряне и усложнения, както и настъпилите вече усложнения, необходимостта, същността, вида и възможните рискове и усложнения от лечението.
 - 1.2. Пациентът има право да:
 - 1.2.1. приеме или отхвърли предлаганите му изследвания и лечение;
 - 1.2.2. бъде запознат с правилника за вътрешния ред на съответната структура по ревматология и на лечебното заведение, в което е разкрита тя;
 - 1.2.3. бъде своевременно изследван и лекуван със съвременни методи и средства;
 - 1.2.4. бъде гарантирана тайната на информацията за болестта и състоянието му;
 - 1.2.5. се възползва от подкрепата на семейството и близките си през целия период на болничното лечение;
 - 1.2.6. поддържа връзка с живота извън болницата чрез осигуряване на телефон, радио, телевизия съгласно правилника за вътрешния ред в съответната структура по ревматология и на лечебното заведение, в което е разкрита тя;
 - 1.2.7. получи добро болнично обслужване през периода на лечение и в случаите на близки до смъртта състояния.
 - 1.3. Пациентът е длъжен да:
 - 1.3.1. съдейства на лекуващите лекари и на помощния персонал за своевременно провеждане на изследванията и лечението;

- 1.3.2. спазва лекарските препоръки относно диетата и режима си;
- 1.3.3. спазва добра лична хигиена;
- 1.3.4. се отнася с нужното внимание и уважение към персонала на лечебното заведение;
- 1.3.5. осведомява лекуващия лекар, сестринския и лабораторния персонал за болестни състояния, представляващи риск за лечебния екип (СПИН, хепатит В и С, туберкулоза и др.);
- 1.3.6. спазва реда, дисциплината, хигиената и тишината в лечебното заведение, въведени с правилника за вътрешния ред на съответната структура по ревматология и на лечебното заведение, в което е разкрита тя;
- 1.3.7. провежда назначените процедури;
- 1.3.8. се съобразява и да зачита правата на другите болни в съответното лечебно заведение.
2. Хоспитализиран пациент в клиника или отделение по ревматология в болница за активно лечение се изписва при:
 - 2.1. приключване на лечението;
 - 2.2. възможност и/или необходимост от продължаване на лечението в амбулаторни условия или в болнични условия за долекуване, продължително лечение или рехабилитация;
 - 2.3. желание на пациента или на негов законен представител за преустановяване на лечението – само след като бъде запознат със съществуващите рискове от прекъсване на лечението;
 - 2.4. груби нарушения на задълженията на пациента, определени за такива от правилника за вътрешния ред на съответната структура/съответното лечебно заведение.

Глава пета

СПЕЦИФИЧНИ УСЛОВИЯ, ОСИГУРЯВАЩИ ЗАЩИТА НА РАБОТЕЩИТЕ В СТРУКТУРИТЕ ПО РЕВМАТОЛОГИЯ

1. Здравна профилактика на работещите, която се осъществява при спазване на действащата нормативна уредба.
2. Създаване на здравословни и безопасни условия на труд и при необходимост – ползване на колективни и лични предпазни средства.
3. Юридическа защита чрез сключване на индивидуални и групови застраховки за професионален риск.